

Sygn. akt I UK 157/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o wznowienie postępowania w sprawie ustalenia istnienia obowiązku
ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 11 grudnia 2013 r. oddalił apelację skarżącego wnioskodawcy A.S. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 2 października 2012 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z 22 maja 2012 r., odmawiającej wznowienia postępowania w sprawie ustalenia okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności artystycznej zakończonej prawomocną decyzją z 2 maja 1991 r. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności twórczej od 1 lipca 1984 r. Wnioskodawca 30 kwietnia 1991 r. złożył oświadczenie, że z dniem 1 stycznia 1991 r. nie wykonuje działalności artystycznej, w związku z powyższym nie będzie opłacał składek od 1 stycznia 1991 r. Decyzją z 2 maja 1991 r. pozwany – w związku z oświadczeniem z

30 kwietnia 1991 r. – stwierdził, że wnioskodawca nie podlega od 1 stycznia 1991 r. ubezpieczeniu społecznemu unormowanemu ustawą z 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin. Wnioskodawca 9 września 1995 r. złożył w ZUS oświadczenie, że w związku ze wznowieniem działalności muzycznej przystępuje do opłacania składek na zaopatrzenie emerytalne twórców od 1 października 1995 r. Pozwany decyzją z 22 października 2009 r. odmówił wnioskodawcy emerytury, gdyż udokumentował jedynie 13 lat, 3 miesiące i 26 dni działalności twórczej (zamiast wymaganych 15 lat). Odwołanie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 15 czerwca 2010 r. (VII U (...)). Pozwany decyzją z 31 maja 2011 r. ponownie odmówił wnioskodawcy emerytury (udowodnił 13 lat, 6 miesięcy i 17 dni działalności twórczej) i jego odwołanie zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 19 października 2011 r. (VII U [...]). Wnioskodawca w piśmie z 2 maja 2012 r. zwrócił się o ponowne rozpatrzenie sprawy dotyczącej emerytury, twierdząc, że w okresie od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1995 r. prowadził działalność artystyczną (powołał się na zeznania świadków). Podkreślił, że w toku poprzedniego postępowania nie miał obiektywnej możliwości przedłożenia dowodu z zeznań świadków. Pozwany 22 maja 2012 r. wydał zaskarżoną decyzję. Sąd Okręgowy wskazał na art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (sus) i odwołanie uznał za nieuzasadnione, gdyż nie zachodzą żadne okoliczności wymienione w tym przepisie. Decyzja z 2 maja 1991 r. została wydana po złożeniu 30 kwietnia 1991 r. oświadczenia przez wnioskodawcę, iż od 1 stycznia 1991 r. nie wykonuje działalności twórczej i zaprzestaje płacenia składek na ubezpieczenia społeczne twórców. W apelacji skarżący podał między innymi, że w 1991 r. wygaś jego kontrakt z Pagartem, dlatego złożył oświadczenie, że nie prowadzi działalności artystycznej. Działalność taką w spornym okresie 1991-1995 r. prowadził co mogą potwierdzić świadkowie. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji potwierdził, że nie zachodzą żadne okoliczności z art. 83a ust. 1 ustawy o sus. Przedstawione – po upływie 20 lat – dowody (zeznania świadków) są nieistotne dla rozpoznania sprawy w trybie art. 83a ust. 1 ustawy. Z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie okresu ubezpieczenia skarżący wystąpił po dwóch sprawach sądowych o emeryturę negatywnie dlań rozstrzygniętych. Pozwany prawidłowo

przyjął, że nie zaszły żadne przesłanki do „swoistego wznowienia postępowania” w sprawie. Należało podzielić stanowisko Sądu pierwszej instancji, że brak było podstaw do wydania nowej decyzji w trybie art. 83 w przedmiocie objęcia wnioskodawcy od 1 stycznia 1991 r. ubezpieczeniem twórców i zobowiązania go do opłacenia składek by umożliwić mu nabycie emerytury.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1) art. 83a ust. 1 ustawy o sus przez przyjęcie, że nie wystąpiły okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania; 2) art. 233 § 1 k.p.c. przez poczynienie ustaleń sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, sprowadzających się do przyjęcia, że skarżący nie prowadził działalności twórczej w okresie od 1991 r. do 1995 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W uzasadnieniu podano, że „Podnoszone przez skarżącego okoliczności wskazują, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a zdyskredytowanie przedstawionych przez skarżącego dowodów w postaci zeznań świadków, jest rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące dla skarżącego, który wskutek odmowy wznowienia postępowania, zostaje pozbawiony prawa do emerytury”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena podstawy przedsądu wymaga uporządkowania, gdyż przedmiot sprawy nie obejmował tak dużego okresu jak w skardze kasacyjnej. Wprawdzie skarżący – według ustaleń zawartych w piśmie z 2 maja 2012 r. – sprawę łączy z okresem od 1 stycznia 1991 r. do 30 września 1995 r., to jednak decyzja pozwanego z 22 maja 2012 r. dotyczy temporalnie tylko okresu od 1 stycznia do 2 maja 1991 r. Wszak decyzja z 22 maja 2012 r. odmawia „wznowienia postępowania” zakończonego prawomocną decyzją z 2 maja 1991 r. Tą decyzją pozwany w związku z oświadczeniem wnioskodawcy z 30 kwietnia 1991 r., stwierdził, że wnioskodawca nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z ustawy z 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin. Ze względu na datę decyzji z 2 maja 1991 r. i przedmiot zaskarżonej decyzji z 22 maja 2012 r.

oczywistym jest, że chodzi o okres od 1 stycznia do 2 maja 1991 r. (najdalej). Uwaga ta jest konieczna, gdyż skarga odnosi się do okresu „od 1991 r. do 1995 r.”, czyli wykracza znacznie poza okres wynikający z decyzji pozwanego, która wyznacza zakres czasowy sprawy. Skarżona decyzja nie zajmowała się prawem do emerytury, tylko „wznowieniem postępowania”, a ściślej ponownym ustaleniem na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy o sus. Według ustaleń wnioskodawca dwukrotnie zwracał się o emeryturę, której mu odmawiano i sprawy rozpoznawał Sąd. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ani w jego uzasadnieniu nie wskazuje przepisu który został naruszony. Stanowi to zasadniczy mankament wniosku, gdyż odwołując się do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wskazać i wykazać, odrębnie od podstawy kasacyjnej, naruszenie konkretnego przepisu prawa, które jest oczywiste i bez wątpliwości uzasadnia stwierdzenie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący nie czyni tego we wniosku o przyjęcie skargi. Gdyby odejść od tego reżimu i uznać, że chodzi o naruszenie art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o sus, to należałoby jedynie potwierdzić, że ten przepis ma na uwadze tylko prawomocną decyzję organu rentowego a nie prawomocne orzeczenie sądu. Innymi słowy wznowienie postępowania przez pozwany organ rentowy w trybie art. 83a ust. 1 nie mogło obejmować postępowań sądowych, lecz tylko decyzję z 2 maja 1991 r. i taki był przedmiot decyzji pozwanego z 22 maja 2012 r., która wyznaczała zakres temporalny postępowania w tej sprawie (objętej skargą). Po wtóre wniosek o przyjęcie skargi nie wykazuje, iżby spełniały się przesłanki zastosowania art. 83a ust. 1. Zgodnie z tym przepisem prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną ulega ponownemu ustaleniu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przez wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Z regulacji tej wynika, że ponowne ustalenie prawa lub zobowiązania nie jest dowolne, przeciwnie wymaga wskazania określonej podstawy i wykazania, że spełnia się w sprawie. Wniosek o przyjęcie skargi nie wskazuje, aby zeznania świadków były nowymi dowodami lub ujawniały okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, czyli przed 2 maja 1991 r. Ponadto i niezależnie od braku takich przesłanek ponowne ustalenie miałoby zostać podjęte wbrew oświadczeniu

wnioskodawcy z 30 kwietnia 1991 r., iż od 1 stycznia 1991 r. nie wykonuje działalności twórczej i zaprzestaje płacenia składek na ubezpieczenia społeczne twórców.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.